

บทที่ 1

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และชุมชนกับสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 8 (2) ว่าด้วยการจัดการศึกษาที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 8 (6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 12 ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น คณะศึกษานำโดยศาสตราจารย์ลีปนันท์ เกตุทัต (2545 : 54 – 55) ได้ให้ความเห็นว่า ระบบการศึกษาไทยในอนาคต ควรจัดในรูปแบบการบริหารโดยกลุ่มสถานศึกษาและชุมชน เพราะการจัดการศึกษาดังกล่าวจะช่วยเกื้อหนุนให้เกิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากรัฐไปสู่สถานศึกษา นอกจากนี้คณะศึกษายังเสนอแนะว่า ควรเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดด้านการศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาระดับโรงเรียนตลอดจนผู้นำชุมชน ที่จะมาร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น การกำกับดูแลมาตรฐานสถานศึกษาในชุมชนนั้น มีทรัพยากรที่ล้ำค่าของชาติและท้องถิ่น คือ 1) ภูมิปัญญา (Wisdom) ที่เกิดจากการสั่งสมกันจากประสบการณ์ชีวิตของสังคม ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและถ่ายทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม 2) ปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนให้สามารถถ่ายทอด ชี้นำให้ความเห็นต่อชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ 3) แหล่งวิทยาการให้การศึกษาในชุมชน เช่น สถาบัน ครอบครัว ชุมชน วัดหรือสถาบันทางศาสนา ห้องสมุดประชาชน สถานีอนามัย หน่วยงานราชการที่อยู่ในพื้นที่และสถานประกอบการต่างๆ

โดยที่เรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่ แต่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปแล้วนับว่าเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีคณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2539 ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนด

นโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ การให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ (เมตต์ เมตต์การุณจิต 2541 : 21 – 24) ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษามีบางแห่งเท่านั้นที่มีคณะกรรมการศึกษา แต่ไม่มีระเบียบกำหนดชัดเจน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการศึกษา หรือ คณะกรรมการสถานศึกษาคงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องจุดประสงค์และบทบาทหน้าที่ มากนัก เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวเกิดจากองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการมีส่วนร่วมดำเนินการสนับสนุน ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาทั้งสิ้น แต่บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาน่าจะชัดเจนกว่าในเรื่องการกระจายอำนาจในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการในเรื่องวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไป และสามารถตรวจสอบได้ (รุ่ง แก้วแดง 2542 : 20)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับเป็นฉบับแรกที่ประชาชนชาวไทยมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองประเทศมากที่สุด รัฐให้สิทธิแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ฝึกอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมในท้องถิ่นนั้นๆ และมีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศในท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริการ การบริหารบุคคลการเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้จากในขณะนี้ ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559) การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคและไปสู่สถานศึกษามากขึ้น โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานทุกระดับอย่างชัดเจนให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการเลือกวิธีการจัดดำเนินงานตามนโยบาย รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในรูปคณะกรรมการ 6) การกระจายอำนาจทางการศึกษามีหัวใจสำคัญอยู่ที่ การที่หน่วยงานระดับล่างสุดหรือสถานศึกษาจะเป็นผู้ใช้อำนาจการตัดสินใจในการบริหารและจัดการทางบริหาร การศึกษาให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น การดำเนินการ

ดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการที่ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในลักษณะที่เป็นการดำเนินการทั้งในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมิน และร่วมพัฒนาโดยให้ชุมชนได้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน การสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้นๆ (ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ 2546 : 22)

ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีหน้าที่ไปร่วมกับชุมชนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม ชักจูง ผลักดันและบริการร่วมกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ในโรงเรียนการร่วมกิจกรรมพัฒนาการศึกษาและมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ ต้องการที่จะพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง (กรมวิชาการ 2545 : 56)

ปัญหาของการวิจัย

คงเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปแล้วว่ามูลเหตุที่ทำให้ต้องมีการปฏิรูปการศึกษานั้นสืบเนื่องมาจากสังคมขาดความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา เพราะผลผลิตจากการจัดการศึกษาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่รับผลจากการศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการศึกษาว่าจะให้ผลของการจัดการศึกษามีทิศทางไปในทางใด โดยเฉพาะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับหน่วยงานจัดการศึกษา คือ โรงเรียนมากที่สุด แต่ถือว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้วก็ถือว่าหมดภาระในเรื่องการเล่าเรียนของบุตรหลาน และในขณะเดียวกันบางครั้งโรงเรียนก็ขาดความคล่องตัว หรือขาดความอิสระในการตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ ภายในโรงเรียน เพราะกิจกรรมและแนวทางการดำเนินงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากส่วนกลาง นอกจากนี้ นโยบายต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาการศึกษานั้นเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลหรือผู้นำแต่ละยุค นโยบายก็จะเปลี่ยนไปไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ ดังนั้น นโยบายที่ดีและมีคุณค่าในบางเรื่องจึงต้องถูกยกเลิกไปอย่างน่าเสียดาย รวมไปถึงการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น ดังนั้นจึงทำให้เกิดความซับซ้อนกันในบางเรื่อง หรือใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าในบางโอกาส จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเคยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะปฏิรูปจากส่วนกลางไป ส่วนภูมิภาค ส่วนกลางเป็นผู้ตัดสินใจให้ส่วนภูมิภาคปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดความล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลง ในระยะหลังๆ เกิดมีแนวคิดตรงกันหลายกระแสว่า หากต้องการให้ปฏิรูปการศึกษา

ประสบความสำเร็จต้องเปลี่ยนเป็นเริ่มต้นจากส่วนภูมิภาคเข้าไปสู่ส่วนกลางได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการออกกฎหมายสนับสนุน มาตรา 39 ระบุว่า “ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง ” และมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติได้ระบุว่า “ ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญา ท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา” (กองนโยบายและแผน กระทรวงศึกษาธิการ : 2543)

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งได้มีผลบังคับใช้ผ่านไปในช่วงเวลาพอสมควรแล้ว ในการบริหารงานโรงเรียนนั้นชุมชนยังคิดว่าเป็นเรื่องของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ทำการศึกษาในปี 2541 (กรมวิชาการ 2545 : 56 - 57) ในสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนน้อยและโรงเรียนอยู่ห่างไกลชุมชน นอกจากนี้จากผลการประเมินด้านแนวทางการจัดการศึกษา การบริหารร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการระดมทรัพยากรท้องถิ่นที่สถานศึกษาดำเนินการร่วมกับชุมชน โดยตลอด แต่ทั้ง 2 ด้านข้างต้นนั้น เรายังดำเนินการยังมีผลไม่เป็นที่น่าพอใจ อันอาจเนื่องมาจากกฎหมายเพิ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขณะเดียวกันสถานศึกษาเองก็ยังไม่ได้ตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการร่วมกับสถานศึกษาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความพร้อม ความต้องการของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ดังนั้น สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องเสาะแสวงหา สร้างความสามัคคีในหมู่คณะให้มากขึ้นเน้นการทำกิจกรรมที่เป็นทีมงาน (Team Works) เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างกัน เพื่อให้ชุมชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นเจ้าของ

จากสภาพการเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษา ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ดังนี้ 1) คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความชัดเจนในเรื่องของบทบาท หน้าที่ 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขาดทักษะและประสบการณ์ 4) คณะกรรมการสถานศึกษายังคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่สนับสนุนด้านทรัพยากร 5) คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา 6) คณะกรรมการสถานศึกษามีภาระงานมาก 7) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพ ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานคุณภาพสถานศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ระหว่างวันที่ 11 – 13 กุมภาพันธ์ 2546 ที่ได้ประเมิน 14 มาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน จำนวน 7 มาตรฐาน 2) มาตรฐานด้านครู จำนวน 2 มาตรฐาน 3) มาตรฐานด้านผู้บริหาร จำนวน 5 มาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ยังอยู่ในระดับ 2

ความคาดหวังและการปฏิบัติจริงที่มีต่อบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม พอสรุปได้ดังนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้น เต็มใจ อุทิศ ทูมเทและเสียสละเวลาเพื่อการพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ที่เคารพสิทธิพื้นฐานซึ่งกันและกัน ตลอดจนยอมรับความสามารถของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ

1. บทบาทในการปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม
2. ผลการเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ข้อคำถามของการวิจัย

1. บทบาทในการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม อยู่ในระดับใด
2. บทบาทในการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

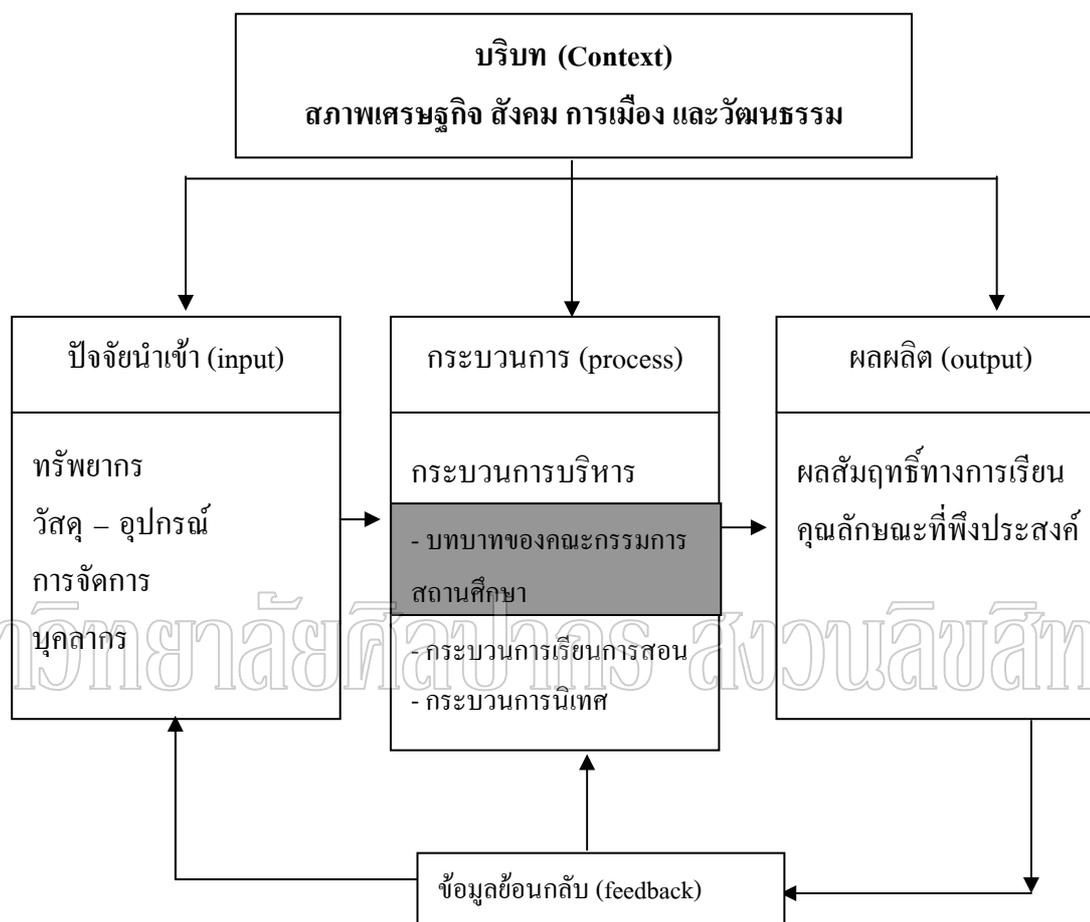
1. การปฏิบัติจริงตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความคาดหวังตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครนครปฐม อยู่ในระดับสูง
3. การปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม มีความแตกต่างกัน

ขอบข่ายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทตามความคาดหวังของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543:27)

การบริหารงานในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครปฐม เป็นการบริหาร งานในเชิงระบบ ซึ่ง แคทซ์ และ คาห์น (Katz and Kahn 1978 : 20) ได้กล่าวถึงวิธีการในเชิงระบบว่า มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และสภาพแวดล้อม (context) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น ตัวป้อนในระบบทางการศึกษานั้น คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบ ได้แก่ นโยบาย บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการขององค์กร ซึ่ง ได้แก่ กระบวนการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งในการบริหารงานของสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลผลิต คือ นักเรียน

จะต้องมีคุณลักษณะเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายของการวิจัย

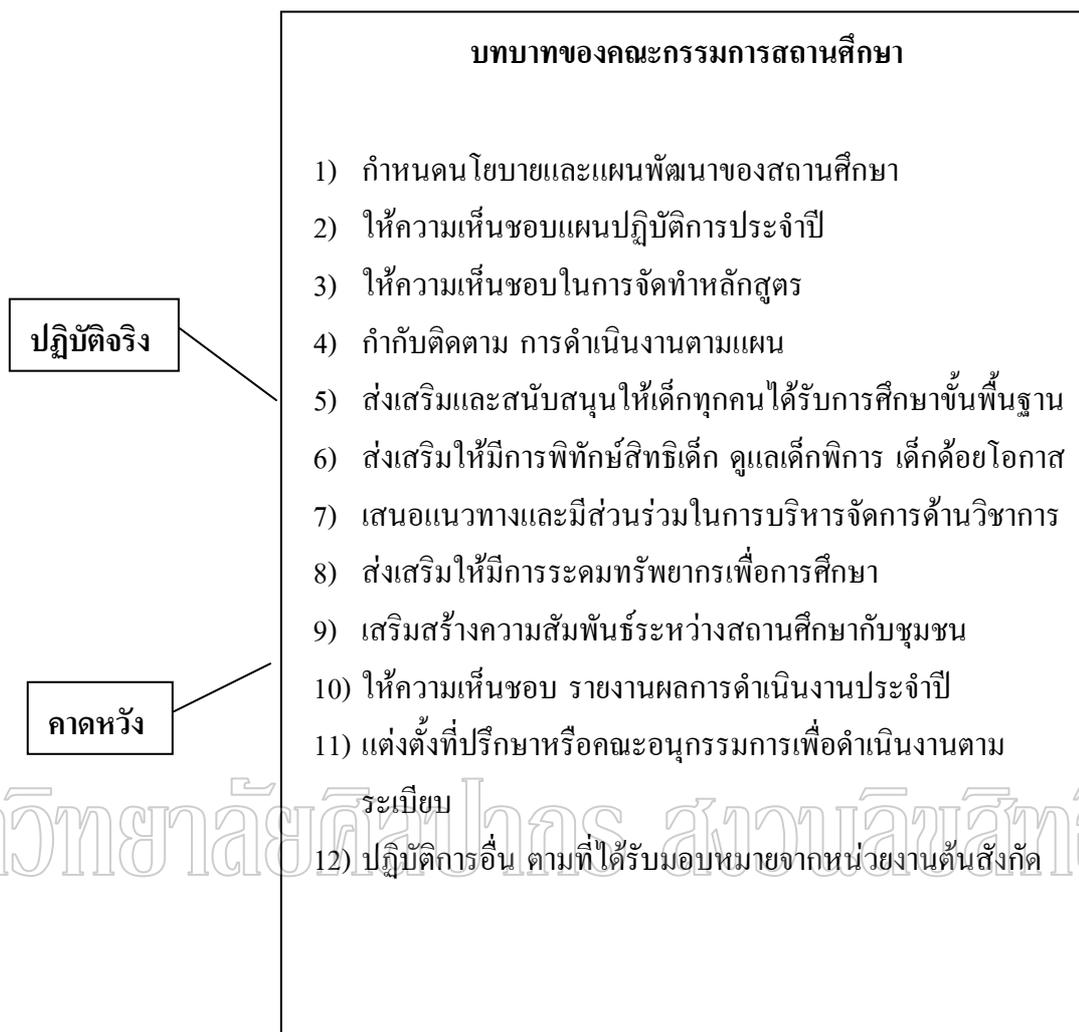
ที่มา : Daniel Katz and Robert L.Kahn, *The Social Psychology of Organization*, 2nd ed.

(New York : John Wiley & Sons, 1978), 20.

: กระทรวงศึกษา, แนวดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2543), 27.

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัยบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะทำงาน/อนุกรรมการต่างๆ ที่สถานศึกษาแต่งตั้ง 5) สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา 6) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 7) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาการนำวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น (กระทรวงศึกษา 2543 : 27) ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), 27.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในสถานศึกษา ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ 3) ให้

ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร 4) กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผน 5) ส่งเสริม สนับสนุนในการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตบริการมีคุณภาพและได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการ พิทักษ์สิทธิเด็ก 7) มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อ การศึกษา 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 10) ให้ความเห็นชอบรายงาน ผลการดำเนินงาน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการฯ และ 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ ได้รับมอบหมาย

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความเป็นจริงในปัจจุบัน

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังในพฤติกรรมการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาว่าควรกระทำหรือไม่เพียงใด โดยไม่คำนึงถึงสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

พนักงานครูเทศบาล หมายถึง พนักงานครูและครูจ้างสอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์